

ת"ד 408/01/21 - מדינת ישראל נגד רחל בר

בית משפט השלום לתעבורה בחדרה

ת"ד 408-01-21 מדינת ישראל נ' בר

בפני	כבוד השופט אלכס אחטר
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמת	רחל בר

החלטה

לפני בקשת הנאשמת לאחר זיכוייה מחמת הספק לפסיקת הוצאות לפי סעיף 80 לחוק העונשין, אליה מתנגדת המאשימה.

רקע עובדתי וטענות הצדדים

בחודש ינואר 2021 הוגש כנגד המבקשת כתב אישום לפיו בעת נהיגתה ברכב, התקרבה לצומת טי, לא עצרה בניגוד לתמרור בכיוון נסיעתה ולא נתנה זכות קדימה לאופנוע שהגיע בדרך החוצה מצד שמאל. בעקבות כך, התנגש האופנוע ברכב בטרם החליק על הדופן עד שנעצר ונגרמו לו חבלות של ממש.

בחודש יולי 2021 כפרה הנאשמת באחריותה לתאונה והתיק נקבע לשמיעת ראיות במקביל להעברת התיק לניהול הליך גישור לבקשת הנאשמת.

הליך הגישור לא צלח ובחודש נובמבר נשמעו מרבית הראיות. לבקשת הנאשמת נקבע מועד הוכחות נוסף לחודש פברואר 2022 וזאת על מנת להגיש חוות דעת מומחה מטעמה. בדיון זה, הסתיימה שמיעת הראיות והצדדים ביקשו להגיש סיכומיהם בכתב. בחודש מרץ הגישו הצדדים את סיכומיהם ובחודש אפריל ניתנה הכרעת הדין המזכה.

כאמור, **בפני בקשת הנאשמת לפסיקת הוצאות** - לטענת המבקשת, מאחר שקבעתי בהכרעת הדין "כבר בראשית" דבריי כי יש לזכות את המבקשת, הרי "שהזיכוי הינו **מהדהד** והכרעת הדין מדברת בעד עצמה" כאשר לטענתה "**לא היה מקום כלל**" להעמדתה לדין. המבקשת ציטטה מספר קביעות מתוך הכרעת הדין מהם הסיקה ש"כתב האישום הוגש בחוסר סבירות קיצוני מצד המאשימה וניכר כי התביעה התרשלה בהחלטה להגיש את כתב האישום... לא זו אף זו, בעצם התעקשותה של התביעה לנהל את המשפט - למרות דין ודברים ושיחות רבות של עוה"ד מטעמי עם התביעה, לרבות של הליך גישור שנכשל - בהם הוצגו לתביעה כל ההסתייגויות שלנו וכן דברי העדה שהובאה בפועל מטעמם, למעשה הטריחה את בית המשפט הנכבד, **תוך שהם גורמים לי נזקים כספיים ונפשיים רבים**". נזקים אלה התבטאו לטענתה בהוצאה כספית כבידה, עוגמת נפש רבה, ייסורים נפשיים וחרדות, לרבות לילות ללא שינה, דאגה מהותית

לעיתידה הכלכלי כתוצאה מהתמשכות ההליכים ופגיעה משמעותית בבריאותה המסתכמים בסך 33,040 ₪ ופיצוי בגין עוגמת נפש.

בתגובתה, מתנגדת המשיבה לפסיקת הוצאות מן הטעם שלבקשה לא צורף תצהיר שיתמוך בעובדותיה ומן הטעם שהבקשה איננה עומדת בתנאי סעיף 80 לחוק העונשין דהיינו, שלא היה יסוד להאשמה או שקיימות נסיבות אחרות המצדיקות מתן פיצוי. לטענתה, בשורה של פסקי דין נקבע כי לא כל זיכוי הוא בהכרח מוביל למסקנה לפיה "לא היה יסוד לאשמה" אלא רק אם מלכתחילה לא היה מקום להעמיד את הנאשמת לדין, או כאשר העובדות שנטענו לא מהוות עבירה מבחינה משפטית או כאשר היה ברור מראש כי לא ניתן להרשיע בהתבסס על חומר הראיות שהיה בידי התביעה.

בתיק זה, היסוד לאשמה התבסס על דוחות הפעולה, חוות דעת בוחן ועדויות הקיימות בתיק, לרבות גביית עדותה של העדה הניטרלית והכללתה ברשימת עדי התביעה. רק לאחר שמיעתם, שמיעת עדות מומחית מטעם ההגנה שערכה חוות דעת וזאת רק לאחר תום פרשת התביעה והתרשמות מהם, בית המשפט החליט על זיכוי הנאשמת וגם זה, מחמת הספק. בנוסף, המבקשת לא נעצרה ואף לא נפסלה בפסילה מנהלית.

לעניין נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי, הרי שכתב האישום הוגש לאחר בחינת הראיות בתיק ועל בסיס חוות דעת בוחן ולא משום חוסר תום לב, זדון או רשלנות חמורה. יתרה מכך, בעת בחינת התיק, היה קיים יסוד סביר להרשעה ואכן הנאשמת זוכתה מחמת הספק כך שלא ניתן לומר שהגשת כתב האישום הייתה משוללת כל יסוד. באשר לנסיבות הנוגעות לנאשם באופן אישי הרי שכל החיל פלילי פוגע בפרט באופן מובנה אולם אין בפגיעה זו דיה כדי להצדיק הטלת פיצוי.

בתשובתה, ביקשה המבקשת לצרף תצהיר וחזרה על בקשתה להטלת פיצוי בגין הנזק הרב שנגרם לה "כתוצאה מניהול קלוקל, רשלני ופגום של ההליך...לאורך כל הדרך היו לתביעה מספר אפשרויות רב להימנע מניהול המשפט וגרירת ההליכים, ובכך לא להטריד ולהטריח את בית המשפט ... שכן עורכי הדין מטעמי העמידו בפני התביעה שוב ושוב, את כל העובדות הדרושות על מנת לסגת מהמשך ניהול ההליכים - לרבות במסגרת הליך גישור מסודר. אולם, נציגי המדינה אטמו את אזניהם, בשרירות לב, וסירבו בתוקף לוותר לאורך כל הדרך. נסיבות אלו לבדן מצדיקות פיצוי".

דין והחלטה

סעיף 80 לחוק העונשין הקובע: "משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור".

בע"פ 1986/22 יהונתן רבינוביץ נ' מדינת ישראל (15.11.22) נאמר:

"הזכות המוענקת מכוח סעיף החוק דלעיל הינה זכות יחסית, והיעתרות לבקשה מכוח סעיף 80 לחוק נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט (ע"פ 1325/19 פלוני נ' מדינת ישראל (19.1.2020)). בהכרעו האם להיעתר לבקשה מכוח סעיף זה, שומה על בית המשפט לאזן בין הנזק שנגרם לנאשם מקיום ההליך הפלילי בעניינו, לבין האינטרס הציבורי באכיפת החוק והחשש מהרתעת יתר של המדינה מניהול הליכים פליליים"

סעיף 80 כולל כאמור שתי עילות בגין רשאי בית המשפט להיעתר לבקשת הטלת הוצאות ופיצוי. האחת, אם ראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה והשניה שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת.

העדר יסוד לאשמה

ביחס לעילה הראשונה, בית המשפט העליון קבע פעם אחר פעם כי המבחן הנדרש לקיומה של העילה הראשונה הוא מבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה" (ראו לדוגמא ע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל**, ע"פ 1767/94 **יוסף נ' מדינת ישראל**, ע"פ 2366/03 **עסאף נ' מדינת ישראל**). בהתאם לאמת מידה זו יש לבחון באופן אובייקטיבי האם לנוכח התשתית הראייתית שהיתה מונחת בפני התביעה, היה תובע סביר וזהיר מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום ובמקום בו בית המשפט מגיע למסקנה כי לא היה בסיס כלשהו להגשת כתב האישום או כי היסוד להעמדה לדין רעוע ביותר, יהיה מקום לקבוע כי הוכחה עילה זו.

בית המשפט העליון מציין בעניין רבינוביץ כי **"לשם עמידה בנטל זה נדרש הטוען להראות כי כתב האישום הוגש ללא בסיס, כלומר בשל זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה או אי-סבירות מהותית ובולטת"**.

בעניינו, אינני סבור שניתן לומר שכתב האישום הוגש ללא בסיס, ודאי שלא בשל זדון, חוסר תום לב או אי סבירות מהותית ובולטת. אמנם בהכרעת הדין מניתי את החוסרים שלטעמי היו חסרים על מנת להוכיח את אשמת המבקשת מעל לכל ספק סביר ואולם לא ניתן לומר שלא היה יסוד לאשמתה.

המבקשת אשר נהגה ברכבה והתקרבה לצומת כשבכיוון נסיעתה תמרור עצור ועל כן הייתה צריכה לתת זכות קדימה. התאונה אמנם לא התרחשה ממש בצומת אך די בסמוך לה, מטר שניים לאחריה, וככל שהמשיבה הייתה מוכיחה את מהירות נסיעת האופנוע ומהירות נסיעת רכב המבקשת, יכול והמבקשת הייתה נמצאת אחראית מעל לכל ספק סביר בשל אי נתינת זכות קדימה, גם אם הספיקה כבר להתיישר וזאת על אף עדות העדה הנייטרלית. בנסיבות אלה, לא ניתן לומר שלא היה בסיס לכתב האישום שכן המבקשת נהנה מהספקת בלבד ועל כן זוכתה.

המבקשת טוענת כי הוכחה לזיכוייה המהדהד מצוי בהצהרת הזיכוי עם פתיחת הכרעת הדין טעות ביסודה שכן מדובר רק במילוי אחר מצוות סעיף 182 לחוק העונשין המורה לבית המשפט להודיע על זיכוי בפתח הכרעת הדין.

טענות המבקשת בדבר ניהול רשלני וקלוקל, תוך אטימות אזניים ובשרירות לב והתעקשות שלא לצורך על ניהול ההליך מגוחכות ואינן מבוססות. כאמור, המבקשת לא זוכתה מחוסר אשמה כי אם מחמת הספק.

"התעקשותה (של המאשימה - א"א) על ניהול ההליך" איננו נגוע בחוסר סבירות קיצוני כי אם מבוסס על חוות דעת מקצועית של בוחן וזאת לצד ראיות נוספות שעמדו לרשותה. אמנם בסופו של דבר הוגשה מטעם המבקשת חוות דעת מומחה הסותרת את חוות דעתו של הבוחן אולם אין בחילוקי דעות מקצועיים כדי לבסס את חוסר הסבירות הקיצוני שלטענת המבקשת ליווה את ההליך מראשיתו, וודאי שלא כאשר חוות הדעת מטעם ההגנה הוגשה רק לאחר שמיעת כלל הראיות וזאת בניגוד לטענת המבקשת כי כל העובדות מטעמה הונחו מהתחלה.

כך גם באשר לגרסתה שטענה לחפותה, שאולי לוותה בעדותה של עדה נייטרלית אך כאמור, מנגד הייתה גם גרסתו השונה של הנפגע ועל אף עדויות המבקשת והעדה, יכולה הייתה המבקשת להיות מורשעת בכל זאת בהינתן נתונים מסויימים שלא הובאו בפני בית המשפט. עניינים מעין אלה, דינם להתברר בפני בית המשפט במסגרת שמיעת הראיות ואין בכך כדי להוות "הטרחת בית המשפט וגרירת הליכים".

בנסיבות אלו, לא ניתן לומר כי נסיבות כתב האישום עומדות בקריטריונים שנקבעו בעניין רבינוביץ. העובדה שהמבקשת זוכתה אינה מעידה בהכרח על העדר יסוד לאשמתה.

נסיבות אחרות

בעוד שהעילה הראשונה צרה ומצומצמת ומעטים המקרים בהם בית המשפט ימצא כי אכן היא מתקיימת, העילה השנייה מנוסחת באופן עמום ומאפשרת לבית המשפט שיקול דעת רחב בשאלה האם להעניק פיצוי לנאשם שזוכה. בעניין רבינוביץ נאמר כי: **"בפסיקה הוטעם כי את ה-נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת פיצויים או הוצאות משפט מכוח סעיף 80 לחוק, ניתן לחלק לשלוש קטגוריות: נסיבות הנוגעות לאופן ניהולו של ההליך המשפטי עצמו, כגון משכו של ההליך המשפטי ואורך תקופת המעצר; נסיבות הקשורות לטיב זיכוי של הנאשם; ולנסיבותיו האישיות של הנאשם"**.

בע"פ 5851/19 מדינת ישראל נ' אהוד אברג'ל (2.2.20) נפסק:

"לצד קטגוריות אלו התפתחו בפסיקה מבחני משנה, וביניהם: התנהלות המשטרה והתביעה (למשל, האם התנהלו באופן זדוני או רשלני); התנהגות הנאשם בחקירתו או במהלך משפט (למשל, האם הנאשם שיקר או שמר על זכות השתיקה); סוג העבירה וחומרתה והעונש לו הנאשם היה צפוי אלמלא זוכה (ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל (26.2.13))."

באשר לשלושת המבחנים העיקריים נפסק בע"פ 853/19 מרדכי מור נ' מדינת ישראל (7.11.19):

"אופן ניהולו של ההליך המשפטי - בהקשר זה, נבחנות שאלות הנסיבות, למשל על משכו של ההליך המשפטי ואורך תקופת המעצר (ראו למשל: ע"פ 1986/11, בפסקה 10).

אופי וטיב הזיכוי - כאן יש רלוונטיות לשאלה האם הזיכוי הוא "פוזיטיבי", קרי שנעשה תוך קביעה שהנאשם לא ביצע את העבירה שיוחסה לו, האם הזיכוי הוא מחמת הספק, או האם הזיכוי נעשה מטעמים פרוצדורליים שאינם מבוססים על בירור ראייתי, כתוצאה למשל ממוות או היעלמות של עדי מפתח, או מהתיישנות (ראו: עניין דבש, בעמ' 98; עניין שיבלי, בפסקה י"ג).
נסיבות אישיות - כאן נבחנות נסיבות החיצוניות למשפט עצמו, כגון פגיעה בבריאותו, בשמו הטוב או במשפחתו של הנאשם (ראו: ע"פ 11024/02 מנצור נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 436, 448 (2003) (להלן: עניין מנצור))

בע"פ 7826/96 רייש נ' מדינת ישראל (08.05.97) עמד בית המשפט העליון על רשימת שיקולים, באשר להתקיימותה של עילה זו, אם כי קבע כי אין מדובר ברשימת שיקולים סגורה:

"האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום לב, או שמא הנאשם נפל קורבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון: האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה נגרמו לו הוצאות יתירות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות אחרות; האם בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק, בשל העדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בניהול המשפט, או שבית המשפט קבע בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע עבירה".

בעניינו, בכל הנוגע לניהול ההליך המשפטי, הרי שההליך המשפטי, ממועד כפירתה של המבקשת ועד למועד בו ניתנה הכרעת הדין, נמשך 9 חודשים בלבד כאשר אף פרק זמן התמשך בשל בקשת המבקשת לפנות להליך גישור, דחיית מועדים ובקשה לקביעת מועד הוכחות נוסף על מנת להגיש חוות דעת. בנסיבות אלה, לא ניתן לומר כי ההליך המשפטי התמשך יתר על המידה או "נגרר" כטענת המבקשת, וודאי שלא על ידי המשיבה.

בכל הנוגע לאופן הזיכוי, הרי שהמבקשת כאמור זוכתה מחמת הספק והייתה כפסע מהרשעה במידה המשיבה הייתה משלימה את התמונה הראייתית שסברתי שחסרה על מנת להוכיח את אשמת המבקשת מעבר לכל ספק סביר.

בכל הנוגע לנסיבות האישיות של המבקשת, אין ספק שלמבקשת נגרמה טרחה וחיסרון כיס בשל ההליך שנוהל והצורך לשכור סנגור. אלו הם קשיים אינהרנטיים לנאשם בפלילים ואולם עיון בפסיקת בית המשפט העליון מלמד כי התחשבות בנסיבות אישיות נערכת במשורה, בעיקר במקרים של הליכים שהתמשכו ונאשמים ששהו במעצר ובסופו של ההליך לא הורשעו.

יחס בית המשפט העליון לסוגיית הנסיבות האישיות בפרט ולסוגיית והחזר הוצאות משפט במקרה של עבירות תעבורה בכלל, בא לידי ביטוי ברע"פ 7452/13 נפתלי פלס נ' מדינת ישראל (13.1.15):

"המבקש הואשם בעבירת תעבורה, מהסוג שאיננו נושא עמו סטיגמה פלילית, וההליכים שנוהלו לא גררו פגיעה ממשית בזכויותיו של המבקש (עניין בן ארויה, בעמ' 719), מה גם שזיכויו של המבקש לא התבסס על ממצאים פוזיטיביים בדבר העדר אשמה. המבקש זוכה, בסופו של יום, מסיבה "טכנית" בלבד, וכלל הנסיבות במכלול אינן מצדיקות פיצוי המבקש או שיפוי (עניין בן ארויה, בעמ' 718-719)"

לדברים אלו ניתן להוסיף את קביעת בית המשפט ברע"פ 4121/09 רותם שגיא נ' מדינת ישראל (2.3.11):

"דומה כי המקרה דנן הוא אחד מאותם מקרים בהם עבירת התעבורה בה הואשם המבקש נתפסת כקלת ערך באופן יחסי, ואינה גוררת עימה, בדרך כלל, פגיעה חמורה בזכויותיו. כמו כן, אף הפגיעה בקניינו של המבקש לצורך ניהול הגנתו אינה משמעותית, בשים לב שהמבקש הינו עורך דין במקצועו. מאידך, הטענה כי הטלת פיצוי במקרה דנן עלולה לפגוע באינטרס הציבורי בתפקוד רשויות התביעה ובהתנהלותן העתידית, אינה טענה בעלמא, ויש לה בסיס, בשים לב לאופיין הייחודי של עבירות התעבורה. בהשאלה ממבחני האיזון בגדרי עקרון המידתיות, ניתן לשאול האם היחס בין התועלת הצומחת מפיצוי המבקש במקרה דנן לבין הנזק האפשרי לאינטרס הציבורי הוא מידתי? לטעמי מתן פיצוי במקרה דנן, על נסיבותיו המיוחדות, ואופי העבירה נשוא כתב האישום, אינו עומד ביחס ראוי לנזק שעלול להיגרם לאינטרס הציבורי"

לאור האמור, סבורני שעל אף הטירחה שנגרמה למבקשת כתוצאה מניהול ההליך, הרי שלא התקיימו נסיבות אישיות המצדיקות מתן פיצוי, בייחוד לאור הרצון שלא לרפות את ידי רשויות התביעה במקרים שאינם מקרים מובהקים לזיכויו. המבקשת לא הייתה עצורה, רישיונה לא נשלל ולא הוכח כי פרנסתה או בריאותה נפגעה באופן כלשהו.

על כן, אני דוחה את בקשת המבקשת לקבלת הוצאות משפט בגין ההליך שהתנהל בעניינה ובמסגרתו בסופו של דבר, לאחר הליך שמיעת הראיות, הוריתי על זיכוייה מחמת הספק.

המזכירות תעביר החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"ו אדר תשפ"ג, 19 מרץ 2023, בהעדר הצדדים.